

Drangedal
kommune

Kommuneplanens samfunnsdel **2026-2035**

Høringsutkast 16.12.2025

Forord fra ordføreren

Drangedal står foran store endringer. Vi vet at framtiden vil kreve mer av oss – med en aldrende befolkning, strammere kommuneøkonomi og økt konkurranse om arbeidskraft. Samtidig vet vi at vi har sterke fortrinn: en rik natur, et engasjert lokalsamfunn, strategisk beliggenhet og et næringsliv med vilje til utvikling.

Denne samfunnsplanen er vårt felles veikart for å møte framtiden med mot, klokskap og samarbeid. Den bygger på kunnskap, politisk medvirkning og tydelige prioriteringer, og den viser hvordan vi kan utvikle Drangedal som et attraktivt sted å bo, arbeide og besøke – for både dagens innbyggere og kommende generasjoner.

Vi skal ikke bare tilpasse oss – vi skal forme framtiden. Gjennom målrettet innsats for

næringsutvikling, boligbygging, levende lokalsamfunn og grønn omstilling skal vi skape et Drangedal som gir trygghet, muligheter og tilhørighet. Samskaping mellom kommune, næringsliv, frivillighet og innbyggere vil være avgjørende for å lykkes. Et inkluderende lokalsamfunn, der alle har en plass og mulighet til å bidra, er vår viktigste ressurs i møte med framtidens utfordringer.

Takk til alle som har bidratt i arbeidet med planen. Nå begynner den viktigste delen: å gjøre planen levende – gjennom handling, prioriteringer og felles innsats i hverdagen.

Med vennlig hilsen,
Stina Anlaug Sætre
Ordfører i Drangedal kommune

Drangedal – det **naturlige** valget!

Innhold

Kommuneplanens samfunnsdel.....	4
Utfordringer og muligheter i Drangedal..	5
Samfunnsplanens visjon:	7
Satsingsområder fram mot 2035	8
Nyskapende Drangedal.....	9
Inkluderende Drangedal	14
Naturlige Drangedal	18
Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør.....	23
Arealstrategi for Drangedal kommune..	25
Etterord fra kommunedirektøren.....	27

Planen på en 1/2 side

Drangedal – det **naturlige** valget

Nyskapende
Drangedal

Mål

- Styrke næringslivet og skape vekst
- Utnytte mulighetene fra datasenteret
- Gjøre Drangedal attraktivt for bosetting og besøk

Inkluderende
Drangedal

Mål

- Alle skal ha en plass i fellesskapet
- Trygge og inkluderende oppvekstmiljø
- Tilrettelegge for et samfunn i endring

Naturlige
Drangedal

Mål

- Bærekraftig forvaltning av naturressurser
- Grønn omstilling og klimavennlige løsninger
- Trygghet og beredskap i møte med endringer

Hvordan følger vi opp?

- De tre satsingsområdene, mål og prioriterte utviklingsområder følges opp årlig i handlings- og økonomiplanen
- Årlig rapportering til kommunestyret i årsmeldingen
- Samfunnsplanen skal danne grunnlaget for alle nye planer i kommunen
- Enklere og rullerende plansystem etableres

Kommuneplanens samfunnsdel

Drangedal står foran viktige valg og store muligheter. Samfunnsplanen legger grunnlaget for utviklingen av kommunen fram mot 2035. Planen er vårt felles kompass – forankret i lokale behov, nasjonale føringer og en tydelig visjon: *Drangedal – det naturlige valget*.

Vårt viktigste styringsverktøy

Kommuneplanens samfunnsdel 2025–2035 er Drangedal kommunes overordnede strategiske dokument som skal fungere som styringsverktøy for politiske beslutninger og administrativ utvikling. Den skal også gi retning for hvordan kommunen skal møte framtidens behov. Kommunestyrets prioriteringer for inneværende valgperiode har vært styrende for valg av visjon, satsingsområder og prioriterte innsatsområder.

Drangedal i en større sammenheng

Drangedal er en del av et større samfunn som står overfor komplekse og sektorovergripende utfordringer – som klima- og naturkrise, utenforskap og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon i Europa. Disse utfordringene krever lokal handling og planen skal bidra til å oppfylle nasjonale mål for jordvern, klimatilpasning og

samfunnssikkerhet og beredskap. Samfunnsplanen ivaretar nasjonale og regionale føringer, og bygger på:

- FNs bærekraftsmål
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027
- Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet
- Telemarksplanen 2024–2028 (Telemarks «samfunnsplan»)

Planprosess og medvirkning

Politisk medvirkning og tydelig forankring har vært viktig i planarbeidet. Det er gjennomført to arbeidsverksteder med kommunestyret der kunnskapsgrunnlaget, SWOT-analyse, drøfting av prioriterte satsingsområder samt arealstrategier har vært utgangspunktet for diskusjonene.

Det er også gjennomført arbeidsverksteder med ungdomsrådet og den administrative ledergruppen. Denne prosessen har resultert i en ny samfunnsdel for Drangedal, forankret i kunnskap, medvirkning og realistiske ambisjoner for framtida.

Oppfølging av planen

Planen skal følges opp gjennom økonomi- og handlingsplanen (HØP), som fra og med 2026 utgjør samfunnsplanens handlingsdel. Gjennom HØP skal samfunnsplanens mål omsettes til konkrete tiltak – med tydelig kobling til FNs bærekraftsmål.

De langsiktige og strategiske målene i samfunnsplanen skal bidra til helhetlig planlegging og styring i Drangedal. Planen skal ligge til grunn for kommunens temaplaner, strategier og arealplaner, og være styrende for arbeidet med tjenesteyting, forvaltning og samfunnsutvikling.

Utfordringer og muligheter i Drangedal

Drangedal er en naturskjønn kommune sør i Telemark med 4 043 innbyggere (august 2025). Kommunen er en stor hyttekommune og har høy sysselsetting innen landbruk. Med to togstopp, fylkesveier, ny E18, nærhet til Torp flyplass og fullt utbygd fibernett har Drangedal svært god tilgjengelighet. Beliggenheten og naturressursene gir et godt utgangspunkt for vekst, men vi må møte utfordringene og gripe mulighetene for at det skal skje.

Utfordringer knyttet til demografi

Befolkningen blir eldre: Andelen over 65 år øker fra 24 prosent i 2025 til hele 35 prosent i 2040. Samtidig synker antall personer i arbeidsfør alder, og innbyggertallet forventes å falle til ca. 3 800 i 2050. Dette gir store omstillingsbehov i både helse- og omsorgstjenestene og i andre sektorer for å opprettholde nåværende tilbud.

Boligmassen må tilpasses eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, og vi må sentralisere tjenester og boliger slik at nærmiljøene styrkes og transportbehovet innen helsesektoren reduseres. For å tiltrekke unge og barnefamilier må vi utvikle attraktive boligområder med ulike typer boliger, som også å frigjøre eneboliger.

Økonomi og arbeidskraft

Lav skatteevne og befolkningsnedgang er blant årsakene til en sterkt presset kommuneøkonomi. Effektiv ressursbruk, samarbeid med frivillige og interkommunale løsninger blir avgjørende de neste årene. Kampen om kompetanse øker, særlig innen helse og tekniske fag. Vi må satse på rekruttering, kompetanseutvikling og teknologi som velferdsteknologi og kunstig intelligens.

Næringsliv og muligheter

Næringslivet lokalt er relativt ensidig med mange små bedrifter. En høy andel av arbeidstakere pendler ut av kommunen. Etablering av datasenter på Varpet og ny E18 nærmere kommunegrensen gir potensial for både å skape nye og sikre eksisterende

arbeidsplasser. Økt energibehov kommer i kjølvannet av næringsutviklingen, og kommunen vil derfor jobbe for å legge til rette for fornybar energi. Det vil også bli behov for flere attraktive boligtomter og næringsarealer. Omstillingsprogrammet Driv (Drangedal i vekst) gir mulighet til å styrke innovasjon og samarbeid, og det arbeides aktivt med å sikre god overføring fra den ekstraordinære innsatsen til videre utviklingsarbeid. Naturen gir stort potensial for reiseliv, opplevelser og lokalmat, som vil være viktige satsingsområder framover.

Inkludering og utdanning

Samtidig som det trengs mer arbeidskraft, står mange utenfor arbeid og utdanning. Utdanningsnivået i Drangedal er relativt lavt, og psykiske helseutfordringer blant unge er en bekymring. Vi må utvikle

inkluderingsstrategier og styrke møteplasser i samarbeid med frivillig sektor.

Klima og beredskap

Klimaendringer gir mer ekstremvær og økt risiko. Vi må integrere klimatilpasning i planlegging, ta vare på naturmangfold og satse på lokal energiproduksjon. Global uro og digitale trusler krever styrket beredskap og samarbeid med regionale og nasjonale aktører.

Strategisk oppsummering – grep for samfunnsutvikling

For å møte utfordringene og utnytte mulighetene, vil Drangedal kommune prioritere følgende strategiske grep:

- Styrke helse- og omsorgstjenestene i møte med aldrende befolkning, blant annet gjennom aldersvennlige boliger, ny velferdsteknologi og omstilling av tjenesteproduksjon i tråd med endrede inntektsrammer og demografisk utvikling - med høyere andel eldre og lavere andel unge.
- Redusere utenforskap og øke sosial inkludering gjennom målrettede tiltak, samordning mellom tjenester og styrking av møteplasser og fellesskap.

- Utvikle et robust og attraktivt næringsliv ved å benytte erfaringer fra omstillingsprogrammet Driv og styrke samarbeidet med lokalt næringsliv.
- Skape attraktive steder og boliger for alle livsfaser, med vekt på sentrumsnære løsninger, tilgjengelighet og samordnet stedsutvikling.
- Styrke kommunens kapasitet og omstillingsevne gjennom kompetanseutvikling, digitalisering og interkommunalt samarbeid.
- Ta ansvar for klima og beredskap ved å integrere klimatilpasning i planlegging, redusere utslipp, legge til rette for lokal energiproduksjon og videreutvikle beredskapsarbeidet.

Veien videre

De strategiske grepene over peker ut en retning for hvordan Drangedal kommune vil møte utfordringene og mulighetene – gjennom tydelige valg, samarbeid og lokal forankring.

I neste kapittel presenteres visjonen og de tematiske satsingsområdene som skal gi retning for samfunnsutviklingen i Drangedal fram mot 2035. Disse bygger videre på utfordringsbildet og de strategiske grepene som er beskrevet her.

Samfunnsplanens visjon:

Drangedal – Det **naturlige** valget!

Visjonen har dobbel betydning. Den tar opp i seg det som er et av Drangedals desidert største fortrinn – naturen, som er grunnlaget for svært mye av verdiskapingen her.

Naturen er forutsetningen for landbruket, skogbruket, kraftproduksjonen, reiselivet, friluftslivet, og også for utvikling av flere nye næringer. Den er en verdi vi må ta vare på, samtidig som vi bruker de mulighetene den gir for utvikling.

I visjonen ligger også et ønske om at Drangedal skal være et naturlig valg for folk. Vi vil at det skal være godt å bo her – uansett livsfase – og at det derfor er naturlig å velge å bli boende her. Vi vil at det skal være naturlig å tenke at Drangedal er et sted der man kan leve gode hverdagsliv, og derfor velge å flytte hit.

Vi vil at det skal være naturlig å tenke på Drangedal som et sted der man vil skape noe

– både stort og lite – og utvikle bedriften sin. Og vi vil at Drangedal skal være et naturlig reisemål for familier og andre på jakt etter vakker natur og gode reiselivsopplevelser.

For å nå målene, må vi ta kloke valg og prioritere tydelig – også når tidene er krevende. Vi har derfor valgt tre overordnede satsingsområder med prioriterte mål som skal bidra til at Drangedal framstår som det naturlige valget for fremtiden.

Satsingsområder fram mot 2035

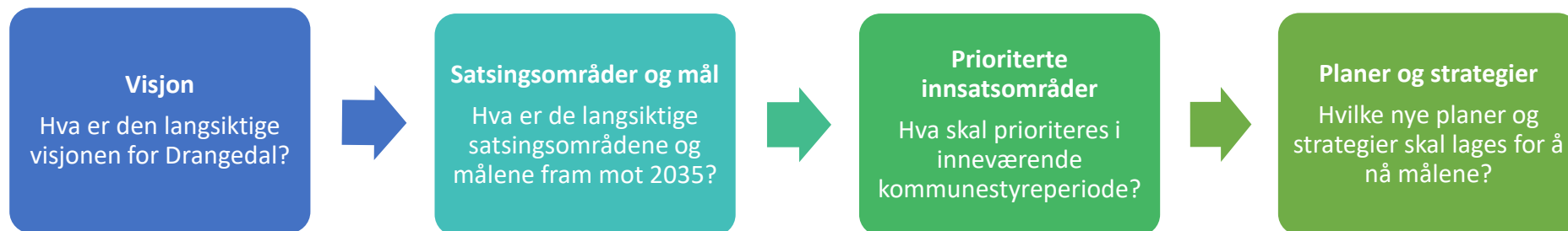
For å realisere visjonen og møte utfordringsbildet, har Drangedal kommune valgt tre overordnede satsingsområder. Disse skal gi retning for samfunnsutviklingen i en lang tidshorisont, og være styrende for mål, prioriteringer og planer og strategier:

- 📍 Nyskapende Drangedal – for framtidsrettet næringsliv og bostedsattraktivitet
- 👥 Inkluderende Drangedal – for fellesskap og livskvalitet
- 🌱 Naturlige Drangedal – for bærekraftig utvikling og naturbaserte muligheter

Visjonen og de tre satsingsområdene og målene skal gi retning til samfunnsutviklingen i en lang tidshorisont - fram mot 2035. Hver av de tre satsingsområdene har prioriterte innsatsområder for gjenværende kommunestyreperiode (2026 -2027).

Vi vil følge opp satsingsområder, mål og prioriteringer gjennom den årlige handlings- og økonomiplanen.

Samfunnsplanen skal også være førende for hvilke nye planer og strategier som skal utarbeides for å nå målsettingene i planen.

An aerial photograph showing a construction site in a forested area. A dirt road runs diagonally across the frame. On the road, there is a yellow excavator, a yellow truck, and a black car. The surrounding area is covered in dense green and brown vegetation. The text "Satsingsområde 1" is overlaid on the left side of the image.

Satsingsområde 1

Nyskapende Drangedal

MÅL – NYSKAPENDE DRANGEDAL

- Styrke næringslivet og skape vekst
- Utnytte mulighetene fra datasenteret i Tørdal
- Gjøre Drangedal attraktivt for bosetting og besøk

Fremtidsbilde 2035

I 2035 har Drangedal blitt kjent som en liten, men modig kommune som tør å tenke annerledes og bruke mulighetene.

I Prestestranda er det liv og aktivitet – året rundt. Doktormyra har blitt et attraktivt og moderne boligområde for mennesker i alle aldre, som trives med nærhet til alt.

Det er skapt gode møteplasser som både er attraktive for innbyggere og besøkende.

Drangedal har et aktivt næringsliv, og etableringen av datasenteret i Tørdal ble starten på en ny æra. Lokale bedrifter fra hele

kommunen leverer varer og tjenester inn mot teknologinæringen. Ungdommer som tidligere måtte flytte ut for å finne jobb, finner nå spennende muligheter på hjemmebane.

Ved Neslandsvatn har den nye E18 skapt et pulsende utviklingsområde. Her er det etablert næringsarealer for både logistikk, småindustri og service, med gode arbeidsplasser og attraktive pendlermuligheter. Det er etablert et nytt boligfelt i Havna som har tiltrukket seg mange nye barnefamilier.

Gautefall er en populær helårsdestinasjon, og har blitt nasjonalt og internasjonalt kjent som et eldorado for stisykling og klatring. Eventyrlystne turister fra både Norge og Europa strømmer til Gautefall året gjennom.

Gjennom målrettet samarbeid mellom kommune, næringsliv og frivillig sektor er Drangedal i dag et lokalsamfunn som skaper verdier, gir trygghet og inspirerer. Det naturlige valget for dem som ønsker å bo tett på naturen – og samtidig være en del av framtidens grønne næringsliv.

1 Nyskapende Drangedal

Drangedal skal være en framtidsrettet kommune som tør å tenke nytt for å møte morgendagens utfordringer og muligheter. Med naturen som utgangspunkt vil vi posisjonere oss innen bærekraftig og sirkulær næringsutvikling, lokal matproduksjon og opplevelsesbasert næring. I denne kommunestyreperioden må vi styrke samarbeidet for å gjøre Drangedal attraktiv for bosetting, besøk og næringsliv. Samskaping mellom kommune, næringsliv og innbyggere er nøkkelen for å lykkes – særlig i en tid med stram økonomi og en aldrende befolkning.

1.1 Drangedal skal være et attraktivt sted å etablere og drive næring

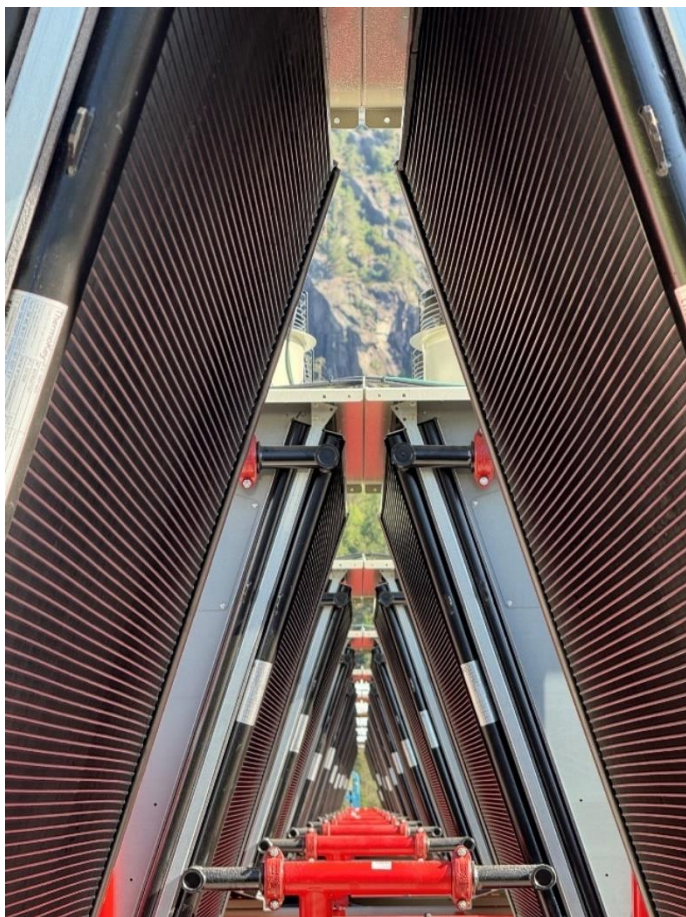
Vi skal prioritere tiltak som styrker eksisterende virksomheter, fremmer grønn omstilling og gjør Drangedal attraktivt for nye bedriftsetableringer. Gjennom samarbeid, nyskaping og bruk av ny teknologi skal vi utnytte lokale og regionale muligheter for vekst og nye arbeidsplasser.

Derfor vil vi:

- Bidra til å skape nye og sikre eksisterende arbeidsplasser samt øke utviklingsevnen i næringsliv og kommune i og etter omstillingsperioden med DRIV – Drangedal i vekst
- Stimulere til økt samarbeid og flere møteplasser i næringslivet
- Satse målrettet på utvikling av fornybar energiproduksjon
- Stimulere til at næringslivet tar en tydeligere posisjon innen grønn næringsutvikling og sirkulær økonomi
- Utnytte ringvirkninger av etablering av ny E18 nær nedre del av Drangedal
- Utvikle næringstomter og gjenbruke eksisterende næringsarealer der det er hensiktsmessig

1.2 Vi skal gripe mulighetene ved etableringen av datasenteret på Varpet

Etableringen av et høyteknologisk datasenter gir Drangedal en unik mulighet til å styrke næringsutviklingen og tiltrekke kompetansearbeidsplasser - en utvikling som vil komme hele Drangedal til gode. Ringvirkningene krever strategisk tilrettelegging, samarbeid og omdømmebygging.

Derfor vil vi:

- Gjennomføre en ringvirkningsanalyse for å identifisere muligheter for næringsliv, kompetanse og boligbygging
- Samarbeide med DRIV, næringsforeningen og regionale aktører for å styrke lokale bedrifters evne til å levere tjenester til datasenteret og tilknyttede virksomheter
- Utvikle samarbeid med kompetansemiljøer som Universitetet i Sørøst-Norge (USN) for forskning, utdanning og rekruttering
- Styrke Drangedals omdømme som en innovativ og fremtidsrettet kommune gjennom aktiv informasjon

1.3 Drangedal skal være et attraktivt sted å bo og besøke

I denne kommunestyreperioden prioriterer vi tiltak som gjør Drangedal til et godt sted å bo og et attraktivt sted å besøke. Nye bedriftsetableringer og ny E18 gir muligheter for økt tilflytting. Vi skal styrke sentrum, utvikle levende tettsteder, legge til rette for boligutvikling og forbedre mobiliteten for en enklere hverdag for innbyggerne. Samtidig vil vi løfte natur- og kulturopplevelser, bygge et sterkere omdømme og skape gode opplevelser for både innbyggere og besøkende, innenfor de ressursene vi har.

Derfor vil vi:

- Utvikle Prestestranda som et attraktivt og levende administrasjonssentrum med gode møteplasser og tilbud. Et sterkt sentrum gir også sterke grender.
- Jobbe målrettet for boligbygging og fortetting i sentrumsnære områder, for eksempel på Doktormyra i Prestestranda
- Legge til rette for boligutvikling i områder med vekstpotensial, som i Havna på Neslandsvatn og i Tørdal
- Gjennom å utnytte tilskuddsmuligheter skal vi jobbe videre stedsutviklingsprosjekter som kan øke kommunens bosteds- og besøksattraktivitet
- Jobbe for at Drangedal skal være en pendlervennlig kommune gjennom påvirkningsarbeid for bedre infrastruktur – veier, togbane og kollektivtransport
- Legge til rette for desentraliserte jobb- og studiemuligheter
- Kommunisere Drangedals gode tilgjengelighet med togforbindelser til Østlandet og Sørlandet samt nærheten til E18 og Grenland
- Stimulere nettverk innenfor reiseliv og lokalmatprodusenter for utvikling av helhetlige opplevelser, overnattingstilbud, lokalmat og arrangementer
- Arbeide aktivt med omdømmebygging for å synliggjøre Drangedals kvaliteter og potensial gjennom målrettet og positiv kommunikasjon

A scenic autumn landscape featuring a calm lake reflecting the surrounding forest. In the foreground, two people wearing helmets and cycling gear are riding a black tandem bicycle on a gravel path. The person in the front is wearing a red jacket and white pants, while the person in the back is wearing a dark jacket. The path is covered with fallen autumn leaves. To the left, a large tree with bare branches and some red berries stands prominently. The background shows a dense forest with trees in various shades of autumn, and a layer of mist or fog hangs over the distant hills. The sky is a pale, overcast blue.

Satsingsområde 2

Inkluderende Drangedal

MÅL – INKLUDERENDE DRANGEDAL

- Alle skal ha en plass i fellesskapet
- Trygge og inkluderende oppvekstmiljø
- Tilrettelegge for et samfunn i endring

Framtidsbilde 2035

I 2035 er Drangedal et samfunn der alle føler seg hjemme. Nye innbyggere blir ønsket varmt velkommen, og det finnes gode møteplasser for unge, voksne og eldre. Her er kulturhuset Toketua, biblioteket og idrettsanleggene fulle av liv, og generasjoner møtes i aktivitet, fellesskap og frivillighet på de mange arenaene rundt i hele Drangedal.

Kommunen er kjent som et aldersvennlig lokalsamfunn, med turstier og møteplasser for alle. Barn og unge vokser opp i trygge og inkluderende oppvekstmiljøer, mens eldre får mulighet til å leve aktive og meningsfulle liv.

Frivillige lag, foreninger og ildsjeler har blitt enda viktigere som samfunnsaktører og bindeledd

mellom folk og tjenester, og samarbeidet med kommunen er preget av gjensidig tillit og åpenhet.

Drangedal har blitt et forbilde på hvordan små lokalsamfunn kan skape trygghet, trivsel og tilhørighet - sammen.

2 Inkluderende Drangedal

Drangedal skal være et inkluderende lokalsamfunn der alle har like muligheter til gode liv. Gjennom tillit, trygghet og aktiv deltakelse – uavhengig av alder, bakgrunn eller livssituasjon – bygger vi et fellesskap som gir kraft til utvikling. For å møte utfordringer som utenforskap, demografiske endringer og strammere økonomi, må kommunen styrke samarbeidet med frivilligheten, nærmiljøene og andre aktører. Med tydelige prioriteringer og klok ressursbruk skal Drangedal være en pådriver og tilrettelegger for et samfunn der alle har en plass og får bidra.

2.1 Inkludering og hverdagsliv i lokalsamfunnene

Utenforskap og ensomhet er en omfattende samfunnsutfordring i dag, som har store kostnader både for den enkelte og samfunnsøkonomisk. Kommunen, i samarbeid med andre aktører og lokalsamfunn, vil jobbe aktivt for å motvirke utenforskap.

Derfor vil vi:

- Jobbe aktivt for å inkludere både nye innbyggere, de som allerede bor her og hytteinnbyggere i lokalsamfunnene
- Samarbeide med frivilligheten, idrett og kultur for sammen å skape aktiviteter og tilbud til befolkningen, noe som gir tilhørighet i lokalsamfunnene
- Bidra til integrering av flyktninger gjennom en koordinert innsats mellom næringslivet, frivilligheten og andre aktører, blant annet gjennom arbeidsinkluderingsgruppen
- Arbeide målrettet på tvers av sektorer for å forbedre folkehelsen

2.2 Drangedal skal ha trygge, gode og inkluderende barnehage-, skole- og oppvekstmiljø

Barn og unge skal ha like muligheter til å lykkes og utvikle seg i trygge og inkluderende miljøer. Vi vil styrke læringsmiljøet, sikre bred deltakelse i fritidsaktiviteter og legge til rette for fleksible og tilgjengelige opplæringstilbud – i tett samarbeid med frivillighet og lokalsamfunn. Barnets beste skal ivaretas i all planlegging og gjennomføring

Derfor vil vi:

- Ha et godt skole- og barnehagetilbud og jobbe målrettet og systematisk med læringsmiljøet
- Arbeide systematisk for å gi barn og unge like muligheter, med fokus på tverrfaglig hjelp og tidlig innsats
- Sikre at alle barn og unge kan delta i fritids-, kultur- og idrettsaktiviteter
- Legge til rette for fleksibel undervisning for ungdom og voksne ved etablering av felles lokaler for nettstudier
- Vektlegge barn og unges oppvekstmiljø og universell utforming i all planlegging
- Bidra til å videreutvikle og skape flere trygge møteplasser, som fremmer opplevelsen av fellesskap og tilhørighet og aktiviteter for barn og unge
- Jobbe for å bekjempe barnefattigdom og utenforskap i samarbeid med frivilligheten og næringslivet

2.3 Vi skal tilrettelegge for et samfunn i endring

Drangedal skal møte demografiske endringer med tilpasning og utvikling av gode løsninger for alle aldersgrupper. Vi vil legge til rette for aldersvennlige og tilgjengelige bomiljøer, ta i bruk ny teknologi i tjenestene og sikre at flere får bo godt – uavhengig av livssituasjon

Derfor vil vi:

- Legge til rette for aldersvennlige boliger og boliger med heldøgns omsorg på Doktormyra i sentrum, for å møte endringer i demografien
- Utvikle universelt tilrettelagte gangveier og turstier
- Ta i bruk ny velferdsteknologi for å effektivisere helsetjenestene
- Tilrettelegge for boliger for barnefamilier i sentrumsnære områder
- Ha et godt tilbud med tilpassede boliger for de som har lav boevne

Satsingsområde 3

Naturlige Drangedal

MÅL - NATURLIGE DRANGEDAL

- Bærekraftig forvaltning av naturressurser
- Grønn omstilling og klimavennlige løsninger
- Trygghet og beredskap i møte med endringer

Fremtidsbilde 2035

I 2035 er Drangedal kjent langt utover fylkesgrensene som kommunen der naturen alltid er en del av løsningen. Kommunen har tatt en tydelig posisjon i den grønne omstillingen, med småskala vannkraft, bioenergi, vind- og solkraft, som både gir arbeidsplasser og er et viktig bidrag til fornybar energi.

Friluftsliv og naturbaserte opplevelser er en naturlig del av hverdagen. Det er utarbeidet universelt utformede og tilgjengelige turområder som gjør naturopplevelser tilgjengelig for alle. Kulturminner og lokal historie er integrert i opplevelser som trekker folk til Drangedal året rundt.

Med en tydelig grønn arealplanlegging har Drangedal

funnet balansen mellom vekst og vern. Lokalsamfunnet forvalter naturen med stolthet, samtidig som naturen brukes aktivt som drivkraft for trivsel, næring og identitet.

Derfor er Drangedal i 2035 mer enn et sted å bo eller besøke – det er selv det **naturlige** valget.

3 Naturlige Drangedal

Drangedal er rikt på naturressurser, kulturlandskap og friluftsmuligheter. Dette gir både livskvalitet for innbyggere og store muligheter innen reiseliv, friluftsliv og grønn næringsutvikling. Samtidig stiller klimaendringer, naturhendelser og geopolitiske forhold krav til beredskap og samfunnssikkerhet. Drangedal må ta en tydelig posisjon i den grønne omstillingen og samtidig forvalte ressursene sine på en bærekraftig måte til glede for kommende generasjoner.

3.1 Bærekraftig ressursforvaltning og grønn omstilling

Drangedal skal bidra aktivt til å nå nasjonale klima- og energimål, samtidig som vi tar vare på lokale naturressurser og kulturverdier. Gjennom helhetlig planlegging, grønn omstilling og ansvarlig ressursbruk skal vi utvikle løsninger som styrker lokalsamfunnet og tar hensyn til kommende generasjoner.

Derfor vil vi:

- Forvalte våre natur-, jordbruks-, vannområder og kulturverdier på en bærekraftig måte - gjennom helhetlig samfunns- og arealplanlegging
- Gjennomgå og oppdatere gamle arealplaner for å sikre at de er i tråd med dagens behov og nasjonale mål, spesielt med hensyn til klima, naturmangfold og samfunnssikkerhet
- Prioritere fortetting, gjenbruk og transformasjon av allerede bebygde arealer før urørte arealer tas i bruk
- Bruke vårt ansvar som planmyndighet, innkjøper, utbygger og eier og drifter av infrastruktur, bygg og vei for å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling
- Bidra til en bærekraftig utvikling av reiselivet i samarbeid med næringslivet
- Jobbe for å motivere innbyggerne til å ta klimavennlige valg i hverdagen
- Utarbeide en ny klima- og energiplan med handlingsplan
- Utarbeide en lokal jordvernstrategi for å hindre nedbygging av matjord
- Undersøke mulighetene for å få mer transport over fra vei til bane. f.eks. ved avsetting av areal for terminal/lagring

3.2 Samfunnssikkerhet og beredskap

Drangedal skal være en trygg kommune å bo i, med god beredskap og forebyggende tiltak som ivaretar innbyggernes sikkerhet. Vi vil styrke samfunnssikkerheten gjennom bedre planlegging, oppdatert risikobilde og tiltak som forebygger ulykker og kriser – både i hverdagen og ved større hendelser.

Derfor vil vi:

- Integrere samfunnssikkerhet og beredskap i all areal- og samfunnsplanlegging
- Ha et oppdatert risiko- og sårbarhetsbilde som grunnlag for forebyggende tiltak
- Ha gode beredskapsplaner som er godt kjent i organisasjonen dersom en større krise skulle oppstå
- Jobbe aktivt for at Drangedal skal være en trafiksikker kommune
- Videreutvikle og styrke det interkommunale beredskapssamarbeidet

Kommunen som organisasjon og tjeneste- leverandør

Fremtidsbilde 2035:

Drangedal kommune er i 2035 en effektiv, kompetent og fremtidsrettet kommune. Kommunen skal være en organisasjon som leverer gode, trygge og tilgjengelige tjenester.

Gjennom aktiv dialog og samskaping med innbyggere, frivillighet og næringsliv har kommunen utviklet tjenester med god ressursutnyttelse. Nye digitale løsninger og kunstig intelligens bidrar til effektiv drift og bedre tilgjengelighet for innbyggerne.

Drangedal kommune er en aktiv deltaker i regionale samarbeid for å videreutvikle tjenestene.

Som arbeidsgiver har kommunen lyktes med å mobilisere arbeidskraft og skape et inkluderende og helsefremmende arbeidsmiljø.

Kommunen er tydelig, tilgjengelig og til stede – som en trygg og ansvarlig aktør i lokalsamfunnet.

Kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør

Omstilling og styring

Kommunens tjenesteapparat skal tilpasses en ny virkelighet med mindre økonomisk handlingsrom, knapphet på arbeidskraft og kompetanse, samt demografiske endringer. Dette krever godt samarbeid mellom administrasjon og politikere, tydelig lederskap og realistiske ambisjoner.

Derfor vil vi:

- Videreutvikle og styrke det gode samarbeidet mellom administrasjon og politikk for å omstille kommunen for framtida
- Utøve tydelig politisk lederskap og realistiske ambisjoner i møte med trangere økonomiske rammer og færre ressurser
- Bruke samskaping med innbyggere, næringsliv, frivillighet og ansatte som metode for å få til ønsket samfunnsutvikling
- Organisere tjenestene med tydelig oppgavedeling og riktig bruk av kompetanse
- Ta i bruk kunstig intelligens, automatisering og nye digitale løsninger - der gir bedre tjenester og mer effektiv ressursutnytting
- Øke samarbeidet med Grenlandskommunene om digitale løsninger og utvikling tjenestesamarbeidet
- Integrere FNs bærekraftsmål i styringssystemer og planverk

Kommunikasjon og innbyggerdialog

Kommunen skal være tydelig, tilgjengelig og lyttende i sin kommunikasjon med innbyggere, næringsliv og ansatte. God dialog og åpenhet er avgjørende for å skape forståelse for nødvendige prioriteringer og omstillinger.

Derfor vil vi:

- Satse målrettet på informasjonsarbeid og innbyggerdialog
- Gjøre det enkelt for innbyggerne å få svar på sine henvendelser gjennom å ta i bruk brukervennlige, digitale løsninger
- Skape forståelse for nødvendige prioriteringer og omstillinger gjennom åpenhet og god dialog
- Bruke erfaringene fra omstillingsprogrammet DRIV for å styrke utviklingsevne og næringsgrunnlag

Attraktiv arbeidsgiver

Drangedal kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver som utvikler medarbeiderne og mobiliserer ny arbeidskraft. Gjennom strategisk kompetanseutvikling og inkluderende tiltak skal kommunen sikre god tjenesteleveranse og et helsefremmende arbeidsmiljø

Derfor vil vi:

- Satse på intern kompetansebygging for å beholde og videreutvikle medarbeidere og jobbe med strategisk rekruttering av nye medarbeidere
- Bruke riktig kompetanse på riktig sted
- Styrke arbeidsmiljøet og redusere sykefravær gjennom helsefremmende tiltak
- Gjennom tilrettelegging og samhandling bidra til at flere som står utenfor kan delta i arbeidslivet
- Videreføre bruk av lærlinger, praksisplasser og andre inkluderende tiltak

Arealstrategi for Drangedal kommune

Kommuneplanens samfunnsdel skal være et sentralt verktøy for å styre utviklingen i tråd med ønsket samfunnsutvikling og arealbruk. Arealstrategien skal gjenspeile kommunestyrets langsiktige arealpolitikk og følge opp nasjonale og regionale føringer samt FNs bærekraftsmål. Den skal være et godt grunnlag for arbeidet med arealinnspill når kommuneplanens arealdel revideres.

Prinsippene for arealbruk skal støtte opp under kommunens visjon «Naturlige Drangedal» ved å fremme en utvikling som tar vare på natur, kultur og lokalsamfunn og samtidig legger gode rammer for næringsutvikling og verdiskaping. De skal bidra til å realisere satsingsområdene og sikre en bærekraftig arealpolitikk.

Følgende prinsipper skal ligge til grunn for arealbruken i Drangedal kommune:

En levende bygd med urbane kvaliteter

- Kommunesenteret i Drangedal er Prestestranda, mens Neslandsvatn er definert som et lokalsenter.
- Hovedtyngden av nye boligområder, tjenestetilbud, handel, publikumsrettet næring og annen aktivitet skal utvikles i sentrumsnære områder.
- I områder med potensial for vekst, som Tørdal og Neslandsvatn, skal det legges til rette for boligutvikling og lokal stedsutvikling i tråd med lokale behov og kvaliteter.

- I tråd med prinsippet om "Lys i alle hus" skal eksisterende bygningsmasse i grendene tas i bruk, og fortetting skal prioriteres fremfor å bygge ned natur.
- Nye utbyggingsområder skal vurderes kritisk opp mot behov og mulighet for fortetting.
- Gange, sykkel og kollektivtransport skal være attraktive og tilgjengelige reisereformer.
- Boligutvikling skal inkludere varierte boligtyper som oppfyller tilgjengelighetskrav.

- Planlegging skal sikre grøntarealer, møteplasser, snarveier, universell utforming, trafiksikkerhet og arkitektonisk kvalitet.
- Kulturhistoriske verdier og landskapstrekk som er viktige for bygdas karakter og opplevelsesverdi skal bevares og styrkes.

Næringsareal og fornybar energi

- Det skal planlegges for tilstrekkelige, fleksible næringsarealer som er tilpasset ulike virksomhetstyper.

- Potensialet i eksisterende næringsområder skal vurderes før nye områder planlegges.
- Eventuelle nye næringsområder skal lokaliseres strategisk i tilknytning til infrastruktur som vei, jernbane og krafttilgang.
- For å møte fremtidens økte energibehov, skal det legges til rette for energieffektivisering og økt produksjon av fornybar energi som vann-, vind- og solkraft.
- Teknisk infrastruktur skal sikres gjennom strategisk plassering av arealer for bredbånd, mobildekning, vann- og avløp, energiforsyning og annen samfunnskritisk infrastruktur.

Aktivt landbruk og turisme

- Dyrka og dyrkbar mark skal bevares og ikke omdisponeres.
- Nye byggeområder skal ikke komme i konflikt med verdifulle kulturlandskap.
- Arealbruk skal støtte utvikling av tilleggsnæringer og turisme tilpasset gårdens ressursgrunnlag.
- Gautefall-området skal utvikles som en helårsdestinasjon med

bærekraftige og inkluderende aktiviteter.

Fritidsboliger

- Fortetting i allerede bebygde områder på Gautefall-området og langs Toke skal prioriteres fremfor å ta i bruk nye, uberørte områder.
- Eventuelle nye fritidsboligområder skal ha høy utnyttelsesgrad og god arealeffektivitet.

Natur, klima og miljø

- Nye byggeområder skal ikke være i konflikt med sårbar natur eller viktige naturverdier.
- Bebyggelse og infrastruktur skal lokaliseres og utformes med hensyn til flom, ras og andre naturfarer..
- Naturbaserte løsninger skal benyttes for klimatilpasning og samfunnssikkerhet.
- Ikke-realiserte byggeområder vist i gjeldende planer skal vurderes på nytt i lys av ny kunnskap og nasjonale føringer knyttet til f.eks. myr, dyrka mark eller fareområder (planvask).

- Eksisterende utbyggingspotensial skal vurderes før nye områder legges ut.
- Omdisponering av areal skal unngås der det medfører vesentlige klimagassutslipp.
- Rekreasjons- og friluftsområder skal ivaretas og styrkes.
- Karbonrike arealer som myr, gammelskog og skog med høy bonitet skal bevares.
- Miljøforhold i og langs vassdrag skal sikres gjennom helhetlig planlegging.

Etterord fra kommunedirektøren

Fra kunnskap til handling

Nå starter arbeidet med å omsette samfunnsplanen til handling. For å lykkes må vi ha et plansystem som er helhetlig, effektivt og tilpasset en virkelighet i stadig endring.

Kommunen vil derfor igangsette et arbeid med å forenkle og forbedre plansystemet etter at kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt. Målet er å skape bedre sammenheng mellom mål, tiltak og ressursbruk – og å samtidig styrke planlegging som et aktivt styringsverktøy.

Dette arbeidet vil blant annet omfatte:

- Et enklere og rullerende plansystem
- Bedre kobling mellom samfunnsplan, handlings- og økonomiplan og sektorenes målstruktur
- Årlig vurdering av kommunens planbehov i forbindelse med økonomiplanen – for å sikre bedre

sammenheng mellom mål, tiltak og ressursbruk

- Åpenhet og medvirkning i planprosesser
- Tilgjengelighet og oversikt over kommunens planer
- Alle kommunens planer skal være forankret i FNs bærekraftsmål

Men gode planer avgjør ikke alene om vi lykkes. Det er menneskene – og samarbeidet mellom dem – som gjør forskjellen. Gjennom felles innsats, samskaping og tydelige prioriteringer skal vi gjøre samfunnsplanen til et verktøy for utvikling, kvalitet og fellesskap.

Med vennlig hilsen,

Øystein Tveit

Kommunedirektør i Drangedal kommune

